

Ten eerste

Begin 2015 wordt het lichaam van Pakistaanse Yasmeen (25) gevonden. Is ze gedood omdat zij zich uit het verstikkende Pakistaanse milieu in Nederland wilde ontworstelen, of was het een ongeluk?

Door **Janny Groen** Foto **Guus Dubbelman**

Reconstructie

Breekt haar dood het Pakistaanse juk?

Wie weet waar Yasmeen is? Eind januari 2015 verspreidt de

politie een bericht dat de Pakistaanse Yasmeen (25), moeder van twee peuters wordt vermist. 'Yasmeen werd op 25 januari voor het laatst gezien in Rotterdam', schrijft de politie. 'Ze droeg tijdens haar verdwijning traditionele Pakistaanse kleding.'

Ruim twee weken later wordt het lichaam van Yasmeen aangetroffen in een bos in Drenthe. Haar man Adeel D. heeft haar daar, blijkt later, met de hulp van twee vrienden, begraven.

De verdwijning en dood van Yasmeen heeft de Pakistaanse gemeenschap in rep en roer gebracht. Tot in Pakistan aan toe is over haar dood gespeculeerd. Was haar schoonfamilie erbij betrokken? Was het eerwraak? Staat Yasmeen model voor het lot van veel meer Pakistaanse vrouwen? Of is sprake van een uit de hand gelopen echtelijke ruzie, die net zo goed in het huis van Henk en Ingrid had kunnen plaatsvinden? Is de zaak gekaapt door fanatieke feministen?

De spanningen in de Pakistaanse gemeenschap zijn de afgelopen maanden hoog opgelopen. Over en

weer werd bedreigd en geïntimideerd. Er vlogen stenen door de ruiten van de ouders en zus van Adeel D. De feministen werden uitgemaakt voor 'vieze hoeren' en erger.

Sociale controle

Het nieuws van Yasmeens vermissing raakt een gevoelige snaar bij de Pakistaans-Nederlandse journaliste Naeeda Aurangzeb. Ruim twintig jaar geleden werd een vriendin door haar eigen familie om het leven gebracht. De moord werd onder de pet gehouden.

Aurangzeb zweeg ook. Ze was destijds niet bij machte zich aan de sociale druk van de Pakistaanse gemeenschap te ontworstelen en naar buiten te treden. Toen was ze 20, inmiddels is ze 42 en geconfronteerd met vier moordzaken in haar directe omgeving in Nederland. Twee in de Pakistaanse en twee in de Turkse gemeenschap. Deze keer zou ze niet passief blijven toekijken.

Datzelfde voornemen heeft Shirin Musa van Femmes for Freedom (FFF), een organisatie die opkomt voor vrouwen in huwelijkse gevangenschap. 'We waren vastbesloten door de verstikkende sociale controle heen te breken', zegt Aurangzeb daar nu over.

De twee vrouwen kennen Yasmeen niet persoonlijk. Maar ze hebben beiden hun wortels in de Rotterdamse

Pakistaanse gemeenschap. Daar doen verhalen de ronde over de slechte relatie tussen Yasmeen, die met haar volle neef Adeel D. was getrouwd, en haar schoonmoeder. Yasmeen zou in een gedwongen isolement leven, nauwelijks naar buiten mogen, geslagen worden. Ze zou vrezden door haar schoonfamilie te worden gedumpt in Pakistan, zonder haar kinderen.

Aurangzeb en Musa spreken met vrouwen uit de Rotterdamse buurt waar Yasmeen woonde en met familieleden in Amsterdam en Groot-Brittannië. Uit de verhalen rijst het vermoeden dat de schoonfamilie betrokken is bij de verdwijning.

Er wordt geflyerd met een groepje vrijwilligsters in Rotterdam-Zuid en contact gezocht met de media. Aurangzeb, die het radioprogramma *Dichtbij Nederland* presenteerde, interviewt twee geanonimiseerde intimi van Yasmeen. Die vertellen over haar ontberingen. Ze spreekt ook met Adeel, toen nog niet in beeld als verdachte. Hij zegt de moeder van zijn twee kinderen te missen en niet te weten waar Yasmeen was.

Als haar lichaam wordt aangetroffen in een kuil in de bossen nabij het Drentse Ruinen en Adeel als verdachte wordt aangehouden, is Yasmeen plotseling landelijk nieuws. Er wordt meteen over eerwraak gesproken. Op 16 februari gaan ruim twee-

honderd demonstranten de straat op met de boodschap dat er in de Pakistaanse gemeenschap nog veel meer Yasmeens zijn en dat ze dat niet langer pikken.

'Revolutie'

Yasmeen heeft 'een revolutie teweeggebracht', zo verwoordde haar nicht Aroosa Khan het activisme rondom haar dood tijdens de rechtszitting twee weken geleden. 'Elke persoon die betrokken was in jouw leven hield zichzelf op afstand om de eer van de familie niet aan te tasten. Nu hebben wij als gemeenschap een les geleerd: geen herhaling. Vrouwen zijn op straat gegaan voor gerechtigheid.'

De Pakistaans Nederlandse antropoloog Amer Morgahi vindt dat iets te sterk uitgedrukt. 'Maar er is wel wat in gang gezet. Vrouwen claimen meer ruimte voor zichzelf. Verborgten leed is naar buiten gekomen. Dat is bij de gevestigde orde niet goed gevallen. Die vindt dat de moskee en de gemeenschap zijn zwartgemaakt.'

Morgahi is beëdigd tolk en vertaler Urdu en werkt aan de Vrije Universiteit aan zijn proefschrift over islamitische organisatievormen in Nederland en Pakistan. Voor zijn onderzoek volgt hij de ontwikkelingen in de Pakistaanse gemeenschap - zo'n 21 duizend in Nederland - op de voet. Musa en Aurangzeb hebben, zegt

Februari 2015, na de vondst van het lichaam van Yasmeen vragen vrouwen en meisjes voornamelijk

Verborgten leed is naar buiten gekomen. Dat is bij de gevestigde orde niet goed gevallen

Amer Morgahi antropoloog